

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

Anul IV — No. 3.

17 Ianuarie 1899

PARTIDE ÎN CHESTIA NAȚIONALĂ

Mulți se întreabă cu mirare, cum s'au putut desbina frații noștri ce gem sub asuprirea maghiară atît de adînc, -încît reconcilierea lor n'a putut să se facă, ba, după părerea unora, nici nu s'ar putea face, or-care ar fi interesul național ce ar reclama-o dintr'un moment într'altul.

E cert, și cei ce susțin din cînd în cînd aceasta, au dreptate: cauza desbinărilor de peste munți a pornit mai ales de aici, de la noi, din pasiunile meridionale ce domină în luptele noastre de partid. Căci, din nefericire, atmosfera vieții noastre publice e viciată și, frați fiind și vecini cu Români de peste hotare, e explicabil în oare-care măsură, că atmosfera noastră politică, încărcată de microbi de patimi neînfrîinate, s'a respîndit și la ei și îi amenință și pe ei a-i asfixia.

E cea mai rațională și cea mai nobilă dorință a ori-cărei inimi cu adevărat românești, ca Români de peste hotare să fie uniți și astfel tari în luptele lor de apărare. Dar să nu uităm, că le suntem frați, că ei ne privesc zilnic și zilnic ne aud cum ne combatem, de ani lungi și

mulți la număr, pentru chestiunea libertății lor. Și ian se fim drepti: care dintre noi să poate mîndri, în forul conștiinței sale de Român, cu armele cu care ne sîngerăm noi între noi, sub pretext că unul sau altul dintre noi, sub pretext că unul sau altul dintre partidele noastre ar fi luptînd pentru emanciparea lor? Nu ne putem mîndri cu aceste arme. Ne vine chiar oare-cum lehamite cînd ne gîndim serios la felul partidelor noastre de a se tîri unul pe altu la bara opiniunii publice, cerîndu-i acesteia să-l învrednicească ba pe unul, ba pe celalalt, dacă nu altfel măcar cu o mică nuanță de plus în naționalism. Opinia publică!

Aceasta nu mai este azi, slavă Domnului, ceea-ce era acum treizeci de ani. Ea s'a luminat, și de mult a început a vedea limpede în situație; de mult știe ea, că chestiunea națională era și este o simplă armă de luptă în mîinile partidelor noastre. Aceasta o recunoaște azi toată lumea, pînă și cei mai pasionați și mai strimți membri ai partidelor noastre militante.

Apoi dacă aceasta cauză a devenit aici un instrument de luptă între partide, era oare-cum o necesitate elementară pentru acestea a-și căuta și peste munți elemente mai mult sau

mai puțin dispuse a intra, conștient sau inconștient, în vederile unora sau altora din grupurile de prin partidele noastre. S'au găsit asemenea elemente, cari de sigur au crezut că cu ajutorul numai a unuia sau altuia din partidele noastre au să poată înainta cauza comună.

Noi cei de aici să nu prea fim aspri pentru cei de dincolo, pentru-că am fi nedrepti și lipsiți de ori-ce nobleță de simțimint, de ori-ce pricepere a raporturilor.

Nu ne-ar șede bine nouă, fraților mai mari, liberi în mișcările noastre și stăpâni pe roadele muncii noastre, ca să aruncăm întreaga răspundere a situației în spinarea fraților mai mici, încătușați de mâini și de picioare și storși pînă la os de o cîrmuire de satrapi cinici și brutali.

Grea și necumpătată e vorba care zice, că «Numai cei de dincolo sunt de vină; de ce nu s'au ferit de ademenirile politicianilor, de ce n'au resistat sirenelor de aici» etc.

Nu sunt de vina nici nenorociiții nostri frați de dincolo, și nu suntem nici noi cei de aici de vină, ci *politicianismul* care nu-și alege mijloacele.

De sigur, ar fi fost o fericire, dacă Români de peste munți ar fi putut «resista», dar mai mare ferire era, dacă puterea lor de resistare nu se pune aici la încercare, dacă partidele noastre ar fi avut virtutea de a nu se folosi de lipsa lor de experiență.

Dacă partidele noastre, în loc de a-și declara resboi de moarte pe chestiunea națională, ar fi avut tăria de a se ridica deasupra mizeriilor de partid și de a căuta o *bază comună* în această chestie; ele, cu oare-

care bunăvoință, ar fi putut ușor găsi o asemenea bază, ori care ar fi fost ea, și lucrurile nu ajungeau unde au ajuns.

Partidele noastre nici n'au căutat vr'odată o asemenea comunitate în aceasta chestie de interes permanent pentru întreg neamul românesc; nici nu puteau deci s'o găsească.

Dar tocmai experiențele pe care cu toții le-am făcut ar trebui să convingă azi pe toți oamenii nostri politici, că este cea mai mare nenorocire pentru o națiune, ca partidele sale să se combată cu înverșunare și să se privească cu extremă neîncredere pînă și în chestiuni, în cari unitatea de vederi și de proceduri constituie o patriotică datorie.

Ar fi timpul, ca toți patrioții luminați din ambele noastre partide să se ocupe de această chestiune și să-și dea silința a stabili o comună înțelegere între ei în acesta cauză a neamului întreg.

Un independent.

FRÎNGEREA UNUI PARTID MAGHIAR

În Camera maghiară continuă obstrucțiunea, adică zădărnicierea din partea opoziției a ori ce fel de lucrare legiuitoare. În loc de a se discuta nevoile țării și a se căuta mijloace de îndreptare, opoziția face larmă, țipă, urlă, cere mereu votări nominale la toate micile chestiuni de formă și încasează regulat diurne grase. Dacă ar fi crezut cineva un moment, că clownii aceștia, împiedicînd or ce desbatere, ar fi renunțat la diurne, s'ar fi înșelat. Ziarele lor ne spuneau deunăzi, că apropiindu-se ziua în care se face de obicei plata diurnelor, o-

poziția va mai slăbi obstrucția în acea zi, ca nu cumva chestorii să aibă vr'un pretext de a tăgădui plata diurnelor. Și în acea zi, opozițiunea fu ceva mai blindă. Dar de a doua zi începu iarăși să alimenteze scandalul.

Pe noi puțin ne-ar importă, ceea ce fac preinșii reprezentanți ai țării în bilciul lor ce poartă inscripția usurpată de «Camera deputaților». Ne este indiferent, dacă ei se pupă sau se iau de păr în acea Cameră, dacă votează legi sau corecturi stilistice. Pentru noi, acea Cameră nu este de cît o adunătură de oameni care nu au calitatea de a represinta țara. Ei sunt un fel de slujbași de ai guvernului, candidați de acesta și «aleși» adică numiți de el în deosebitele cercuri electorale.

U-mărim însă, cu luare aminte întimplările din Camera ungară, pentru-că ele se joacă în definitiv, pe spinarea noastră, a popoarelor nemaghiare. Cu banii noștri crunți se susține acea adunătură, cu banii noștri își aranjează ea petreceri, și în socoteala noastră se făuresc acolo legi și instituții îndreptate în potriua existenței noastre naționale. Prin urmare, caută să ținem seamă de gradul pînă la care se va mai admite desvoltarea acestei supreme nelegiuri.

* * *

De ce, fac maghiarii obstrucție în cameră? De ce amenință ei pînă și dinastia Habsburgilor cu rebeliune? În două cuvinte: pentru-că dinastia nu și poate da consimțimintul la desfacerea economică a Ungariei de către Austria. Legea care regulează comunitatea vamală dintre cele două state este interpretată de către Maghiari în sensul, că dacă ea nu se poate reînoui în Austria *pe cale parlamentară*, Ungaria își păstrează întreaga autonomie vamală a teritoriului ei. În Austria parlamentul este, precum se știe, paralizat din cauza ob-

strucțiunii pe care au făcut-o și o continuă acum din nou Germanii, iritați de cunoscutele ordonanțe ale contelui Badeni, care decretează o perfectă egalitate a limbei cehe cu cea germană în Boemia.

Parlamentul austriac nu poate și nu vrea să se ocupe astfel de reînnoirea legii care hotărăște comunitatea vamală dintre Austria și Ungaria. Dar pentru asemenea ca-suri de rezistență parlamentară, constituția austriacă prevede, în art. 14, că guvernul poate îndeplini afacerile statului cu de la sine putere. Atît guvernul Bar. Gautsch, cît și al contelui Thun au pus și pun în practică această clară dispozițiune constituțională. Conte Thun, neputînd face, ca parlamentul austriac să voteze compromisul cu Ungaria, s'a hotărît să reînnoiască acest compromis pe baza acelu art. 14 din constituțiune, cu alte cuvinte printr'un *decret imperial*.

Ungurii susțin, că în asemenea cas, ei nu mai pot reînoui, din partea lor, acea legătură economică. Insuși Bar. Bánffy se pronunță anul trecut în acest sens. Opoziția îi cere deci să-și țină cuvîntul și să proclame independența economică a țării ungurești, independență ce ar avea să se manifeste prin ridicarea de bariere vamale între Austria și Ungaria, prin încheierea, din partea Ungariei a tratatelor vamale cu celelalte state în mod independent de Austria, etc.

Evident, că o asemenea rupere a legăturilor vamale ce existau pînă acum între Ungaria și Austria ar fi *echivalentă cu proclamarea independenței Ungariei*, adică a secesiunii.

Nu încapă îndoială, că împăratul Francisc Iosif nu vrea să știe de astfel de tilcuiuri a legiidelă 1867, căci aceasta ar însemna, că însăși Dinastia ar contribui de bună voe la descompunerea imperiului.

Maghiarii, — și aci înțelegem *oposiția* din cameră, pentru că de fapt aceasta și

numai ea reprezintă elementul maghiar, — ar voi cu toate acestea să siluească pe împăratul să primească punctul lor de vedere. *În această diametrală împotrivire dintre politica imperială și cea Kossuthistă, adică neaoșe maghiară, rezidă adevărata cauză a obstrucționismului din cameră, adevărata cauză a crizei generale din țara ungurească.* În formă, opoziția atacă și insultă pe Bánffy, dar în fond lupta ei este îndreptată în contra Împăratului. Un semn exterior al acestui mare conflict trebuie văzut în faptul, că, contrar obiceiurilor de pînă acum, *Împăratul n'a venit la Budapesta în timpul acestor crize, n'a venit, cum venea de altă dată, ca să asculte opiniunile conducătorilor politicei maghiare.* El stă la Viena și le arată astfel Maghiarilor, că nu sunt vrednici de solitudinea pe care le-a arătat-o de atîtea ori și în chip atît de darnic ca nici un alt monarch din Dinastia de Habsburg-Lotaringia.

BCU Cluj Central University Library Cluj

* * *

În momentele în care scriem aceste rânduri, lupta continuă. În formă, ea este pusă acum pe tărîmul tratativelor între Bánffy și opoziție. Detaliile acestor tratative nu prezintă vr'un interes pentru cititorii acestei reviste, iar esența lor le este cunoscută.

În ori-ce cas, aceste tratative nu pot dăinui mult.

Cum se vor sfîrși? Nu știm, și nu poate ști nimeni.

E însă probabil, că Curtea nu va ceda de astă-dată pe toată linia. Nu, *pentru-că nu poate.* Interesul ei propriu și amarele experiențe pe cari le-a făcut cu grandomania Maghiarismului ne constituiesc părerea, că n'au să mai triumfe Maghiarii, precum au triumfat de atîtea ori în trecut.

Simțesc și ei că li s'a infundat de astă-dată, și de aceea chiar și opoziția aleargă, în timpul din urmă, cu limba scoasă după un compromis cu — guvernul.

Compromisul se va și face, îndată-ce Kossuthistii vor abjura toate hotărîrile lor «virile», îndată ce vor renunța la campania lor obstrucționistă în contra legăturilor cu Austria, îndată-ce vor primi pe toată linia și fără cuvînt de împotrivire *condițiunile* păcii dictate de Bánffy, condițiuni cari prevăd *menținerea unității* imperiului.

Vom vedea-o și pe aceasta: *partidul kossuthist evitînd ori-ce luptă hoiărită ce ar puteas druncina dualismul!*

Iar aceasta are să fie moartea partidului kossuthist.

Da, pentru-că «*principiile*» kossuthiste au fost și sunt chintesența demagogiei în sfera chestiunilor de drept public și pentru-că kossuthistii n'au avut nici măcar acea calitate, care scuză multe aberațiuni ale demagogilor: onestitatea politică. Au fost și sunt niște gheșeftari ordinari, pe cari ori-ce guvern îi joacă pe sforile sale.

Un Ardelean.

FORȚA ȘI LIBERTATEA

Sretutindene și în totdeauna, cînd oamenii întîmpină dificultăți pe cari ei nu le pot birui printr'o înțelegere, ei recurg, spre a le învinge, la forță; aceasta este o necesitate a naturei lor. Ei aruncă în aer stîncă ce le stă în cale; ei msacrează pe semenii lor cari îi împiedică de a înainta, strîngîndu-se de gît tot atît de ușor pentru satisfacerea trebuințelor lor celor mai elementare ca și pentru stăpînirea pe continente sau pe mări, pentru interpretațiunea adevărului divin ca și pentru echilibrul individual sau internațional.

Dacă ei s'ar înțelege pentru a birui piedicele fizice, intelectuale sau morale cari se opun realizării trebuințelor, ambițiunilor sau visurilor lor, ei ar da naștere unor

drepturi și obligațiuni reale, uitind motivele imaginare pe cari le consideră ca fiind drepturi.

Prin trebuință se explică judecățile contradictorii pe cari le aducem asupra drepturilor noastre și tot prin trebuință se explică și violențele pe cari le punem în practică. În lipsa unei înțelegeri asupra semnificațiunii și a valorii cuvintelor, ne închipuim, că forța este un drept, și în lipsa unei înțelegeri asupra drepturilor și obligațiilor noastre adevărate noi ne facem înșine judecători ai propriilor noastre drepturi.

E o necesitate a omului de a gândi cu ideile pe cari le are, de a simți cu afecțiunile ce-l stăpinesc; tot așa este o necesitate pentru viața lui, ca ea să fie protejată când este în primejdie, întocmai precum e pentru State o necesitate de a menține siguranța interioară și exterioară, căci fără acestea ele nu ar putea să existe. Dar folosirea ideilor spre a gândi, a afecțiunilor spre a simți, a membrilor spre a se apăra, întocmai ca acțiunea Statului de a se conserva nu sunt prin sineși drepturi, precum nu constituiesc drepturi nici pământul pe care omul locuiește, oceanul pe care el plutește cu corăbii; toate acestea sunt fenomene ale însăși naturei.

Dacă simplul fapt că gândim, că simțim, trăim, locuim și plutim ar constitui drepturi, revendicațiunile noastre nu ar mai avea nici o margine. Oceanul e al meu, pământul îmi aparține mie, gândirea mea e singură adevărată, simțimentul meu e singurul drept, iar viața mea este măsura vieții altora. Nevoile firii noastre constituiesc așa de puține drepturi că oamenii s'au silit, în toate vremurile, a le regula. Din nevoia de a proceda după ideile pe care oamenii le au, după afecțiunile de care sunt stăpîniți, ei și-au făcut obiceiuri, datine și nenumerate legi care regulează viața socială și politică; întocmai precum ei au

pus prin reciprocitatea drepturilor și obligațiilor reale ordine în locuirea pământului, în navigarea oceanelor.

Adevărata sancțiune, adevărata justiție sunt în altă parte, atît din punctul de vedere a celor ce atacă ca și din al celor ce se apără. Dar apelul la forță, sub orice formă și în numele ori-cărei nevoi s'ar face, este sfîrșitul ori-cărui drept.

În definitiv, oamenii nu recunosc nici un drept; ei se servă de ea în virtutea unor anumite motive, pe acestea ei le reduc tot-deuna la necesitatea de a recurge la forță în toate împrejurările, în cari reciprocitatea drepturilor și datorțiilor lor se poticnesc. Astfel se face, că ei confundă dreptul cu forța, trebuința cu dreptul și se combat necontentit, deși ei nu au ajuns a se înțelege nici măcar asupra sensului expresiunilor și asupra valorii cuvintelor.

Tot ast-fel e și cu libertatea.

(Va urma.)

RUTENISMUL ÎN BUCOVINA

Una din greșelile mari și desastroase pe care le-a comis și comite guvernul din Viena în Bucovina, a fost și este protejarea din cale afară a elementului rutenesc, adică *rusesc din* în detrimentul populațiunii-române autoctone din Bucovina. Mai ales în timpul din urmă se observă o vădită părtinire a Rusnecilor din partea guvernului austriac, care cu chipul acesta de a proteja mereu unele pîopoare în paguba altora o să dea demal acest Stat.

Patria din Cernăuți se plinge într'un recent articol în potriiva acestei nenorocite părtiniri a Rutenismului precum și în contra pretențiunilor neîntemetate ale acestuia de a acapa puterile în Bucovina. Dăm în cele următoare acest articol care va fi cetit cu interes de toți cei ce vor să cunoască condițiunile atît de grele în cari luptă frații bucovineni.

În decursul puținelor ședințe ale dietei țării am avut din nou ocasiunea de a ob-

serva vechia și bine cunoscuta tactică a deputaților Ruteni — fără deosebire de sunt ei «tineri» sau «bătrini — cari știu prin sofisme șirete a presenta neamul Rutean ca cel mai asuprit și cel mai «prigonit», amăgind astfel guvernul și celalte partide, spre a ne demoșteni pe noi Români cu încetul din poziția noastră istorică.

Un amic al Rutenilor, d-l *Ștefanovicz*, a mers chiar și mai departe, când a zis că Rutenii din Austria ar fi poporul cel mai nenorocit și cel mai asuprit din întreaga lume. Inesactitea acestei afirmări n'avem nevoie să o dovedim — amintim numai soarta Românilor de peste munți; noi pretindem însă, și aceasta voim să o dovedim, că Rutenii, deși încă departe de a putea fi mulțumiți cu soarta lor, sunt *favorizați în comparație cu Români* din Bucovina. Nu putem trece cu vederea fără a ne opune și fără a discuta apucăturile bine înscenate ale deputaților Ruteni, cari le vom întilni desigur ca și pînă acum și în debaterile viitoare ale dietei, menite de a ne presenta pe noi Români ca pe niște «beati possidentes» spre a dobîndi apoi pentru naționalitatea ruteană succese pe *contul nostru*.

Vom trebui să considerăm serios, că deja o întărire neproporționată a neamului vecin, prin care se ivește o concurență cu arme inegale, înseamnă o slăbire și un pericol pentru noi, atît pe teren economic, cît și pe cel cultural. Acest pericol devine și mai mare, dacă suntem împedicați în dezvoltarea d. e. a instituțiilor național-culturale sub pretextul unei parități rău interpretate, dar mai ales atunci, dacă se ivește tendința de a desmoșteni starea cultă română, d. e. preoțimea, în mod artificial din pozițiunea, care o posedă, și de a ne înlocui prin Ruteni.

Vom dovedi că e un neadevăr tendențios, dacă se pretinde, că am sta mai bine decît Rutenii, și după ce vom arăta că nu

Rutenii, ci *noi* Români suntem dintre cele două popoare ale țării *cei mai nedrept tratați*, vom reclama pentru noi egala îndreptățire și sprijinul pe motivul «*parității*».

Dacă privim situația noastră, a Românilor bucovineni în mod *superficial*, în comparație cu Rutenii, apoi aflăm și unele împrejurări, cari sunt mai favorabile pentru noi, adică că posedăm proprietari mari, prin urmare putem alege mai mulți reprezentanți Români în dietă, comitetul țării, că posedăm o stare cultă mai numeroasă.

Însă deosebirea între aceste avantagiuri și între protecția guvernului, de care se bucură Rutenii e mare; dacă posedăm proprietari mari și o inteligență mai numeroasă, apoi le posedăm din *puterea noastră proprie*, fără de a mai fi sprijiniți; din contră, inteligența eșită în decursul secolului din mijlocul poporului rural a avut adeseori să lupte chiar în contra prigoniei și suspiciunii cunoscute și cu toate acestea a putut să se desvolte pînă la un grad.

Ei bine, Rutenii au trăit sub aceleași împrejurări economice ca și noi, și în privința politică au *fost chiar protegiați*, precum vom mai arăta, deci ar fi putut și ei să-și formeze cu încetul o stare inteligentă, o preoțime tot atît de numeroasă din poporul lor — ei însă nu erau în stare să o producă. În decursul secolului nostru s'a și întîmplat că un număr considerabil de moșii a trecut în mîni străine. Armeno-polonii, cari înainte de o sută de ani nu posedau aproape nici o proprietate rurală, au reușit prin munca lor, ca agricultori, arendași, comercianți, să și a-gonisească o avere atît de însemnată, încît astăzi dispun de peste 40 de voturi în curia proprietarilor mari și sunt un factor în politică, nu prin numărul, ci numai prin poziția economică. De asemenea au reușit și Oveii să poseadă astăzi peste 30 de moșii dintre cele mai valoroase. Ei bine, dacă Rutenii nu au fost în stare să ajungă

la succese asemenea economice, dacă nu au fost în stare să formeze din poporul lor proprietari mari, funcționari și preoți în număr mai considerabil, apoi nici nu pot pretinde să joace același rol ca și alții; ci dovedesc că nu sunt destul de capabili spre a dezvolta atita inteligență.

Pe de altă parte se poate observa formarea unui proletariat rutean din poporul rural, care și-a pierdut averea, pe cînd noi Românii nu am ajuns încă acolo: încă o dovadă a superiorității intelectuale a neamului nostru.

Este deci un punct de vedere imoral și nedrept, dacă ni-se zice: Rutenii, cari nu erau capabili să creeze o stare cultă destul de însemnată, trebuie să fie protegiați, iar noi cari prin *muncă și prin luptă în contra împrejurărilor celor mai nefavorabile* am ajuns totuși la o stare mai înaltă, să fim reținuți în mod artificial în dezvoltarea noastră culturală, pînă ce ne vor ajunge și Rutenii. Așa, d. e. este o nedreptate, dacă ni se zice, că preoții noștri români, cari sunt mai numeroși decît cei ruteni, să fie aplicați numai în aceeași proporție ca și Rutenii și prin urmare să ajungă într'o situație economică strîmtorată, pe cînd puținii preoți ruteni să profite de această împărțire «egală».

Dreptatea adevărată cere din contră, ca noi Românii, dacă am produs un număr mai însemnat de oameni culți, funcționari și preoți, să ne bucurăm și noi de *fructele muncii* noastre, să ni-se ofere numai decît terenul necesar pentru dezvoltarea, *care o am meritat* fără considerare, de pot alții să țină pas egal cu noi sau nu.

Ca să facă Rutenii tot așa, ca să producă și ei o stare cultă și o stare de proprietari mari, nimeni nu iar împedica, dacă ar peseda destule forțe intelectuale. Atunci ar avea și ei poate reprezentanți parlamentari din curia proprietarilor mari.

Noi nu am cerut și nu cerem protecția,

dar cel puțin cerem *echitatea*, adică tratarea egală cu cele-lalte popoare în privința culturală și a *condițiilor* pentru dezvoltarea economică. Altă interpretare a parității nu e dreaptă și alt-ceva nici nu pot pretinde Rutenii. Un sprijin artificial cum îl capătă Rutenii acum, e o nedreptate pentru noi, cari suntem apoi tot atît de artificial reținuți în progresul cultural, care-l dezvoltăm din puterea noastră proprie. Dacă d. e. o comună română voeste să înființeze din mijloacele proprii o școală mai înaltă și aceasta nu se încuviințează pe motivul «echității», adică pentru-că Rutenii nu pot sau nu voesc să înființeze încă așa o școală, aceasta e fără îndoială o nedreptate față de noi, cari suntem *reținuți* în cultură pe nivelul unui vecin mai înapoiat.

Am arătat, că dacă posedem noi Românii în Bucovina în unele privințe o poziție mai favorabilă decît Rutenii, apoi am dobîndit-o numai din puterile proprii sub condițiuni mai nefavorabile.

Intr'un articol următor vom dovedi prin casuri speciale în ce fel suntem noi nedreptățiți atît pe terenul național-cultural, cît și în ori-și-ce privință în-cestiuni, cari nu depînd de la noi, ci de la alții, mai ales de la sprijinul din partea statului. Vom arăta, că Rutenii sunt neproporționat protejați pe toate terenele și vom stărui ca să ni-se facă și nouă dreptate.

PRIGONIREA D-lui LUCIAN BOLCAȘ

Comitetul național al studenților din Iași a trimis la adresa d-lui Bolcaș următoarea telegramă:

Studenții naționaliști de la universitatea din Iași, făcîndu-se interpretul întregii suflări românești din a doua capitală a României, trimit ție și celor-lalți colegi români victime ale despotismului și nedreptăței,

o încurajare frătească pentru sinceritatea și energia cu care duceți lupta grea pentru triumful românismului. Înainte pînă la biruință, căci nu va fi mult pînă-ce drapelul românesc va fălăi mîndru și liber pe falnicul Carpat.

**Comitetul
național studentesc din Iași**

Vasile Brăescu,
președinte.

*

Ziarele maghiare au pus în circulație multe scornituri despre tinerii români din Orade. Între altele că toți ar fi hotărîți să părăsească academia.

Vedem că aceste scornituri află credință la ziarele române; de aceea le dăm hotărîță desmintire.

Tinerii români cei mai mulți sunt în vacanțe pe acasă. Abia în zilele acestea se vor putea vedea cu toții ca să se înțeleagă. De părăsirea academei credem că nu poate fi vorbă. Ar face numai o plăcere Maghiarilor din *Grosswardein*.

Despre *impresiunea* ce le-a făcut osînda lui Bolcaș ne dă orientare următoarea scrisoare.

*

Sosi în fine *bomba de sus*. Se descarcă și isbi sufletele noastre.

Pe «tabla neagră» e acățată o hîrtie — *sentența*. — Grămezi de curioși maghiari se adună. Cu satisfacție diavolică se depărtează... Și vorbesc gurile nespălate! Vorbesc.

Această sentență vrea să-l *nimicească*, să-l *stîngă pe acela, care a cutezat să rostească cuvintele dulci, cuvinte de îmbărbătare, cuvinte cari să ne îndemne la împlinirea datorințelor noastre*.

Pentru atîta! Nimic mai mult. Ne-au timbrat trădători de patrie, ne-au hulit, ne-au batjocorit și noi, — am suferit.

Acum șovinismul încarnat a secerat o nouă victimă, — *un martir*.

Ne-au atacat în sufletul nostru.

Nu ne vom descuraja! Nu! Nici-odată.

Căzut-a jertfă *Lucian Bolcaș*, scumpul nostru frate și noi cu drag privim la el. Privim, căci vedem, cum un fiu al poporului român își sacrifică totul, totul pentru idealul național.

Numele lui acum și întot-deauna va fi tipărit în inimile noastre, iar *cuvintele lui* întot-deauna ne vor însufleți și ne vor îndemna și pe noi, ca să strigăm cu glas puternic «*la luptă!*»

A căzut jertfă el, — dar ideile se înalță întru mărirea *lui*. Înzadar ori-ce! Mișeleșcul lor scop nu-l vor ajunge; nu-l vor ajunge, căci noi *nu ne-am înfricat, nu dăm îndărăt*, ci vom merge înainte pe calea cea sfîntă a *datorințelor strămoșești*.

Cu *toții* cu drag vom sări, măcar cu risicul vieții îndată ce șovinismul urgisit pîngărește, răpește. ori stinge ceva ce-i românesc.

Nu ne-am înfricat, ci din contră suntem cuprinși de mai mare dor și patimă, — ne vom lupta cu mai mare dor și abnegațiune — pentru *tot* ce-i românesc.

Iar acum, cînd șovinismul celor de la puterea fărădelegilor din nou a încercat a dărîma o tinărlă mlădiță, care are să paralizeze odată furtunile năvălitoare — *protestăm* în numele sfintei dreptăți, — protestăm în fața lumii întregi, căci suntem conștii de datorințele noastre, de nevinovăția eroului, care ca un brad puternic și falnic se înalță asupra noastră a tuturora.

Nu cerem grație, nu cerem îndurare, ci pretindem *sus și tare* ca drepturile noastre să ni se respecte.

Iar acum! Oh! adevărat *apostol*, ne întorcem spre tine și îți zicem un lung și duios *adio!*

Dar nu! Tu nu te duci! Inima ta e cu noi: tu nu ne vei uita pe noi; tu nu vei

întrelăsa a lupta ziua noaptea cu fruntea-ți încrețită de atâtea gânduri.

Dee bunul Dumnezeu, ca căile să-ți fie preșărate cu florile fericirei; cuvintele tale să afie echou în depărtări, prin munți, prin văi, să răsune pe cîmpurile libertăților.

Cînd glasul nostru te va chema, să sune *buciumul* dreptății și cu toții să preamărim poporul sărman, care geme sub jugul șovinismului.

«Gene».

APELUL MAGHIARILOR CĂTRĂ ÎMPĂRATUL

Da, tocmai ei, cari țipau ca din gură de șearpe cînd Românii merșeră la Viena să presinte monarhului un *Memorand*, tocmai ei, acești strașnici «constituționali» au ajuns să se ia pe urma Românilor, să facă apel la intervențiunea Coroanei. Mai deunăzi făcu opoziția din Cameră un *Memorand* cătră Impăratul, pardon «Rege», cerînd sanarea relelor din Ungaria. *Memorandul* acesta remase însă în cartoanele Camerii.

Acum se apucară Magnații, membrii Camerii seniorilor, să redijeze o «Adresă» cătră «Rege» cerînd și ei intervențiunea sa. Adresa aceasta căzu în Casa Magnaților cu 67 de voturi contra 99, deci cu o mică minoritate, ceea-ce dovedește că ideia unei «Adrese» la Impăratul e foarte respîndită.

Iată textul acestui proiect de adresă:

Maiestatea Voastră cesară și apostolică regală!
Preagrațiosul nostru Domn!

Cuprinși de adîncă îngrijire, în care ne pune grava situație a țării și ulterioarele ei urmări, ne adresăm M. Voastre, cesare și apostolice regale, cătră inima părintească a păzitorului suprem al constituției noastre.

Cu ziua întîiu a anului acestui au fost suprimate legile necesare pentru conducerea regulată

a afacerilor de stat, și am ajuns într'o stare în afară de lege, de așa natură, că gîndindu-ne la urmările ce le poate avea, *ne aducem aminte de zilele triste ale istoriei noastre.*

Fie-care zi, pe care patria noastră e silită să o trăească în situația de astăzi, ne mărește îngrijirea, și așa credem, că sentimentul apăsător al acestei îngrijiri, stăpînește întreaga opinie publică.

Seniorii credincioși ai M. Voastre sunt convinși, că dorința generală a țării este, *să se pună capăt cît mai curînd situației de astăzi*, ca funcționarea regulată a legislativei să se poată reîncepe cît de curînd, pentru a se deslega chestiile cele mai urgente, anume: reînnoirea pactului cu celelalte țări și regate ale monarhiei, reprezentate prin *Reichsrath*-ul lor, amăsurat intereselor patriei noastre, fiind dispoziția spre aceasta atît de generală, că în privința aceasta nu e teamă de o împedecare a mersului regulat al legislativei.

Pentru aceea, deși știm, că M. Voastră Vă extindeți grijile de Domnitor și asupra situației noastre, *ne ținem totuși de datorință a ne adresa direct M. Voastre și a Vă ruga cu cea mai adîncă supunere, ca să binevoiți a exercita drepturile constituționale ce compăt M. Voastre astfel, ca stările constituționale să fie restabilite cît de curînd, în mod perfect.*

Casa magnaților, adresîndu-se M. Voastre cu această prea umilită rugare, e pătrunsă de acel simț de datorință și de acea convingere, că-și împlinește suprema datorință, referitoare la conservarea constituției.

Cu adîncă stimă omagială,
Cei mai supuși servitori ai Maiestății Voastre cesare și apostolice regale,

Seniorii din Ungaria, Croația, Slavonia și Dalmația.

Urmează semnăturile.

CRIZA DIN UNGARIA ȘI POLITICA EXTERNĂ

Ziarul opozițional *Budapester Tagblatt* primește de la Viena o corespondență, în care se pretinde a se reoglîndi părerile cercurilor politice de acolo cu privire la influențele crizei asupra politicii exterioare a monarhiei vecine.

Autorul articolului, după-ce arată că cercurile de acolo ar fi dorind realizarea unui compromis în Ungaria, susține, că aceleași cercuri sunt de părere, că trebuie împiedecată slăbirea sau chiar nimicirea partidei maghiare guvernamentale, care în Austria trece, ca cel mai tare stîlp al dualismului.

Dar și în interesul Austriei cei din Viena doresc să se facă compromisul ungueresc, căci pe cită vreme va dura lupta politică în Ungaria, nu se poate cugeta la o îndreptare a situațiunei în Austria. Chiar și opozițiunea germană dorește compromisul în Ungaria. Fabricanții germani din Boemia, cari sunt mai toți opoziționali, au lipsă de pactul economic, și încă de un pact definitiv, nu provisoriu. Ei sperează, că prin compromis s'ar putea prelungi pactul cel puțin pînă la 1903.

Compromisul e dorit însă și cu privire la politica esterieară. Un diplomat austriac ar fi zis, că de luni de zile nu se mai poate face politică esterieară din cauza încurcăturilor dinăuntru. Apoi «Bud. Tageblatt» continuă ast-fel:

«Nu este secret, că în palatul ministrului afacerilor străine din Viena *situațiunea esterieară e privită ca tot așa de neîmbucurătoare*, cum este situația înăuntru. Pe aici sunt bine informați despre mișcările periculoase din Macedonia și se tem, că la începutul primăverii vor isbucni nouă turburări, cari pot să străbată și în Posnia și Hertegovina, și în ori-ce cas vor face de lipsă, ca Austro-Ungaria sa procedă energic pe cale diplomatică, sau poate și milităresce. O ast-fel de acțiune însă poate fi întreprinsă cu succes numai dacă guvernul se va putea răzima pe parlamentari și unite

«Aceasta e cu atît mai mult de lipsă, cu cit alianța triplă pare a fi fost sgduită în timpul din urmă. Italia s'a retras, la apropierea Austro-Ungariei de Rusia. Ger-

mania a răspuns cu demonstrațiuni pentru Turcia. Și dacă la primăvară s'ar nasce turburări în Peninsula-balcanică, s'ar putea ivi o deosebire de vederi între Austro-Ungaria și Turcia, și iarăși s'ar putea întâmpla, ca Germania să nu se dea imediat și în mod decis pe partea Austro-Ungariei.

«Situațiunea esterieară e considerată aici (Viena), ca foarte sirioasă, și peste noapte se poate desfășura cestiunea orientală, pentru care Germania de astă-dată va manifesta, probabil, un interes mult mai mare, decît pînă acum, căci deoparte Germania voește să scutească Turcia și să țină Rusia în distanță, de altă parte însă Rusia ar voi să împingă Austro-Ungaria înainte și printr'aceasta să spargă tripla alianță.

«Cel-ce în timpul din urmă a observat apropierea Germaniei de Anglia și încordarea dintre Franța și Anglia, mai de parte răcirea între Rusia și Germania și diferența dintre Austro-Ungaria și Germania, ce s'a dat pe față cu ocazia ultimelor afaceri cu privire la espulsările supușilor austriași din Prusia — acela va înțelege, că poziția de putere mare a Austro-Ungariei nu mai poate suporta o crisă esterieară dincoace și dincolo».

Din toate conchide în ființă «B. Tagebl.», că nimic nu poate fi mai absurd și neadevărat, decît știrea, ce se lățește din Budapeșta, că Coroana ar fi dat ministrului Bánffy împuternicirea să disolve camera, — ceea-ce ar contribui numai a mări înverșunarea opoziției, a potența iritațiunea în Ungaria și a face cu totul imposibilă restabilirea de stări normale în Austria; deoarece-ce obstrucțiunea unguerească continuată, ar da mereu nou nutremint obstrucțiunei austriace.

Aceasta faimoasă corespondență miroase de depărte că e fabricată în ofici-nale faliților liberali germani.

STAREA TRATATIVELOR DIN BUDAPESTA

Incercările de a se stabili, între guvernul maghiar și opoziția sa un *modus vivendi* parlamentar a ajuns un fel de poveste cu «Cocoșul Roșu». În fie-care zi jurnalele ne aduc știrea ba că se împacă, ba că nu se împacă, așa că ar fi riscat a face proccii în această chestie.

D-l Coloman Szell, unul dintre cei mai influenți bărbați din partidul liberal, a fost Simbătă fără de veste la Viena, se zice, că chemat expres de către Majestatea Sa. După el a plecat Duminecă seară și ministrul-președinte Bánffy, deși înainte, cu cite-va ore numai declarase, că nu simte necesitatea de a merge la Viena. Trebuie dar, că ministrul a primit avisuri importante, să plece numai de cît.

Împăratul a primit pe Caloman Szell în audiență privată Duminecă, iar pe Bánffy Luni, înainte de amiază. Duminecă au mai fost în audiență la monarhul contele Goluchowsky, Kally și ministrul a latere Szechenyi, iar luni înainte de amiază br. Bánffy a conferit cu ministrul-președinte contele Thun și cu ministrul comun de finanțe Kallay, după amiază însă cu ministrul de externe Goluchowsski, cu care în aceeași zi a conferit și Coloman Szell.

Se comentează mult și faptul, că Majestatea Sa a primit pe Szell și Luni în audiență, care a durat mai bine de o oră, ceea-ce face a-se crede, că o decisiune în crisă va urma cît mai curînd și că evenimentele vor necesita grabnica rezolvare a unei crise ministeriale.

Ce s'a petrecut în aceste audiențe și consultări? Împrejurarea, că Szell s'a dus la Viena în cel mai mare secret, aruncă o umbră mistică asupra rolului său în încurcătura de azi. Se zice, că el a raportat monarhului pe lung și larg asupra situațiunii și că monarhul și-a pus în mod vădit încrederea în persoana lui, chemată a mina înainte carul împăciuirii, care s'a înglodat atît de tare. În cercurile politice din Viena se susține, că audiența, ce a dat-o monarhul lui Szell, este considerată, ca o distincțiune față cu rolul ce-l joacă bătrînul politic în situațiunea de față și ca ultimul stadiu în crisa existentă.

Acum se accentuează din toate părțile, că monarhul a îndrumat pentru a treia oară pe Bánffy să continue tratatările prin disidenți cu partidele unite din opoziție. Telegrama din Viena și Budapesta anunță, că ministerul pre-

ședinte-Bánffy deja pe ziua de ieri trebuia să comunice disidenților următoarele propozițiuni:

1) Restabilirea stărilor parlamentare regulate încă sub cabinetul lui Bánffy, precum și votarea provisoriorilor pe seama cabinetului Bánffy.

2) Erimirea unei formule, care să garanteze pactul economic definitiv cu Austria în contra obstrucțiunii; și

3) Revisuirea regulamenlu: camerei.

Condițiunile aceste sunt un răspuns al e guvernului la pretensiunile din urmă ce le-a făcut opoziția. Răspunsul acesta va trebui să-l comunice disidenții partidelor din opoziție, după care vor necesita cel puțin 5 — 6 zile, așa că o decisiune definitivă nu se poate aștepta decît pe săptămîna viitoare.

Poate că în aceste momente criza va fi primit deja o prealabilă soluțiune.

EI ÎNTRE EI

Guvernamentalul unghuresc «Nemzet» în numărul său din 18 încearcă a slăbi cu următorul motiv argumentele acelora, cari pretind în Ungaria *reforma legii electorale*:

«Ori care încercare, care ar tinde să schimbe legea electorală în întreg organismul ei, ar întimpina în partidul liberal împotrivire puternică deja din cauză că între raporturile noastre proprii, domnind egemonia rasei maghiare și clădirea statului național peste toate cestiunile și problemele afacerilor publice: *nu i-ar permite conștiința patriotică, să risce interesele acesteia mari prin o reformă grăbită, nestudiată bine și neîncercată în toate fibrele ei, cu un cuvînt prin o reformă pripită*».

La argumentul acesta «Alkotmány» din 19 observă următoarele:

«Să ne punem pe o clipă pe punctul de vedere al partidului liberal de astăzi și să primim tesa aceea îndrăzneată, că numai partidul liberal e chemat, să asigureze în patria aceasta egemonia rasei maghiare

și politica națională maghiară. Și acum să vedem, că comitatele acelea, în cari sunt în preponderanță nemaghiarii, Germanii, Slovaci, Sirbii, Români, Croații și Rutenii, câți deputați au dat în 1896.

Eată aci o tabelă mică:

Arva	din 2 mand. . .	1 guvern.
Arad	» 8 »	6 »
Alba Inferioară »	7 »	7 »
Bács-Bodrog . . .	» 17 »	17 »
Bars	» 4 »	4 »
Bereg	» 4 »	3 »
B. Năsăud	» 3 »	3 »
Brașov	» 4 »	4 »
Făgăraș	» 2 »	1 »
Hont	» 4 »	2 »
Hunedoară	» 6 »	5 »
Tîrnava Mică . . .	» 3 »	3 »
Cluj	» 6 »	5 »
Carăș Severin . . .	» 7 »	7 »
Liptó	» 2 »	2 »
Maramurăș	» 6 »	5 »
Tîrnava Mare . . .	» 4 »	4 »
Nytra	» 11 »	10 »
Pajon	» 10 »	6 »
Sáros	» 6 »	5 »
Sibiu	» 5 »	3 »
Szepes	» 6 »	6 »
Selagiu	» 5 »	5 »
S. Dobica	» 7 »	7 »
Timiș	» 11 »	10 »
Turda Ar.	» 4 »	4 »
Torontal	» 13 »	13 »
Trencin	» 8 »	8 »
Turoc	» 2 »	2 »
Ugocia	» 2 »	2 »
Zemplin	» 8 »	6 »
Zólyom	» 4 »	4 »
Fiume	» 1 »	1 »

Din 186 mand. . 173 guvern.

Așa dar dintre cele 63 comitate acelea 33, în cari cetățenii nemaghiari sunt în majoritate absolută din 186 mandate au dat partidului guvernamental 173, adică

majoritatea uriașă a partidului guvernamental, celui ce consistă din 250 inși.

Și acum a suntem nevoiți, să aducem pe On. soț, pe «*Nemzet*» în confusiunea cea mai penibilă. Naționalitățile în privința patriotismului sunt sau vrednice sau nevrednice de încredere. Și: partidul liberal de astăzi sau e, sau nu e păzitorul chemat al politicii naționale maghiare.

Dacă naționalitățile sunt vrednice de încredere, atunci de ce teme «*Nemzet*» din cauză estinderii dreptului electoral pentru naționalități egemonia rasei maghiare și a politicii naționale maghiare? Ear dacă naționalitățile nu sunt vrednice de încredere, atunci de ce au dat chiar ele majoritatea uriașă a partidului liberal de astăzi?

Și de altă parte: dacă partidul liberal de astăzi vrea să facă o politică națională de ce și-a adunat majoritatea uriașă a mandatelor sale chiar în cercurile naționalităților și de ce nu a putut să și dobîndească majoritatea mandatelor sale între maghiarime?

Mult ne-ar plăcea, dacă «*Nemzet*», ar putea să ne dea la întrebările acestea un răspuns, care să nu aibă de loc două înțelesuri.

Dar de și nu răspunde «*Nemzet*», un lucru e limpede înaintea noastră, și acesta e, că partidul liberal de astăzi și-a dobîndit serositate, mijloace contrare legilor în cercurile naționalităților celor bănuite acum din partea lui de nepatriotice, pentru ca apoi cu îngimfare să iasă în public și să vestească: Eu sunt păzitorul chemat al politicii naționale maghiare.

Oare aceasta nu e șarlatania cea mai cinică.

Das Reich am Scheidewege

Von Einem Siebenbürger Rumänen

Die in der österreichisch-ungarischen Ausgleichs-Krise zu Tage tretenden Erscheinungen drängen als die erste und dringendste die Frage auf, ob denn die Dynastie, das Reich und die von diesen zwei hohen Gesichtspunkten stets verlässlichen Nationen ein wahres Interesse an der Aufrechterhaltung dieser baufälligen dualistischen Ruine haben können?

Die unzähligemal gemachte Behauptung, der Dualismus böte die einzige reelle Bürgschaft für die Grossmacht-Stellung des Reiches, wird namentlich seit den letzten drei Jahren, seit dem man unzählige mühsame aber erfolglose Versuche zu seiner Zusammenleimung unternimmt, fast täglich widerlegt. Selbst die entschiedensten österreichischen Anhänger dieser schon in ihrer Anlage durch und durch verfehlten Staatsform müssen heute zugeben, dass diese nicht nur völlig unhaltbar geworden ist, dass sie vielmehr unter ihrem Drucke die Reichssäulen zu zermalen droht.

Und doch verspritzen die österreichischen Regierungen ihr bestes Herzblut, um dieses die Ruhe und das Glück der Habsburgischen Völker verschlingende Ungeheuer zu hegen und zu pflegen und dessen vermeintlichen magyarischen «Hüter» zu streicheln und zu schmeicheln.

Man will eben in gewissen Kreisen den Ausgleich um jeden Preis, obwohl man die Überzeugung hat, oder doch haben könnte, dass selbst diese angeblichen Hüter des Dualismus ihn bloß als ein bald zu Ende laufendes Provisorium betrachten. Die Compromiss-Vorschläge, die neulich seitens der magyarischen Opposition dem Freiherrn von Bánffy übergeben wurden, kamen ja bekanntlich unter directer Ein-

flussnahme der liberalen Dissidenten zu Stande, also der Szilágy, Andrásy, Csáky, und wie diese Koryphaen der Liberalen alle heissen. Nun sind diese Vorschläge alles eher, denn Beweise für die Verlässlichkeit dieser hochgeborenen Führer der Liberalen in der Aufrechterhaltung des Ausgleiches. Sie spielen und drohen mit den Zollschränken geradeso leichtsinnig, wie ihre lärmenden Gesinnungs Nachbarn, die professionellen Krakehler von der äussersten Linken. Und das ist nur natürlich, denn dem gesammten Magyarismus aller politischen Parteischattirungen sitzt der Kossuthismus wie ein Erbübel im Blute.

Wenn also der Dualismus selbst seinen «unerschütterlichen» magyarischen Kämpfen nicht mehr behagt, *l'appétit vient en mangeant*, — so will man ihn offenbar trotz und alledem nur erneuern, um die Machtstellung des Reiches vor etwanigen Erschütterungen zu bewahren. Da übersieht man aber, dass eine lange andauernde von Ausbrüchen der nationalen Erbitterung verschärfte Krise auf das Prestige und auf die Sicherheit des Reiches unendlich schädlicher wirkt, als ein einmaliges rasches Niederreißen und ein ebenso rasch darauffolgendes planmässiges Neuaufbauen.

Heute weigern schon die Parlamente der Monarchie, Parlamente die ihre ganze Existenz ohnehin nur auf das viele *parlare* reduciren, Steuern und Recruten zu bewilligen. Das ist doch eine Erschütterung — auf Raten, sollte man meinen, eine allmähige aber umso verhängnissvollere Untergrabung der Actionsfähigkeit des Reiches. Auch die Aufhebung dieser heutigen Staatsform auf Kündigung könnte unmöglich eine wesentlich andere, gefährlichere Erschütterung verursachen. Befürchtet man etwa die Möglichkeit einer Wiederholung der magyarischen Ereignisse vom Jahre 1848? Da kennt man schlecht die Magyaren, und schlechter noch die wahren Gesinnungen

der grossen Majorität der ungarländischen Bevölkerung, der Nationalitäten.

Ein Staats-Budget, wenn auch ein etwas bescheideneres, werden die Magyaren auch nach der Abschaffung ihres Dualismus haben, und insolange sie dasselbe verwalten können,—sind sie zu keinen tollen Streichen zu haben. Ohne Volksmassen gibts keine Rebellions-Comoedien, und die magyarschen Volksmassen hören schon lange nicht mehr auf die faden Phrasen-Recitationen der kossuthistischen Operetten-Patrioten.

Selbstverständlich müsste an Stelle des abzuschaffenden Dualismus sofort eine allen ethisch und national-rechtlichen Erwartungen der Völker entsprechende Reichsverfassung eingeführt werden. Diese kann keine andere sein als eine Bundesstaatsverfassung für die territorial abgegrenzten, zusammenhängenden Gebiete der Nationalitäten. Das ist der einzige gerade Weg, der zu einer Gesundung unserer politischen Verhältnisse führen würde. Leider, scheint man ihm im weiten Bogen ausweichen zu wollen. Das nützt nichts. Man wird diesen Weg betreten *müssen*, wenn man das Reich vor dem Zerfalle ernstlich bewahren will.

Das Eine steht jedenfalls fest: *die* Politik, die um jeden Preis die dualistische Misère, und in ihrem Schlepptau den Nationalitäten-Hader nährt und züchtet, ermangelt aller klaren und festen Ziele. Auf diese Weis wird die gegenwärtige staatsrechtliche Krise solange dauern, bis die andere, gelegentlich der vierten Erneuerung des Ausgleiches im Jahre 1907, losgeht. Die dualistischen Krisen werden somit zu erblichen Krankheiten bei uns, die sich von Geschlecht auf Geschlecht fort-schleppen und das innerste Mark des Reiches aufzehren.

Die Monarchie ist jetzt am Scheidewege. Sie kann in dem Labyrinth der staatsrecht-

lichen und der daraus sich verzweigenden nationalen Krisen fortfahren, sich zu verstricken und in den Abgrund zu stürzen. Sie hat aber auch, von so manchen Gesichtspunkten ausgehend, heute die beste Gelegenheit, an Stelle des dualistischen Flickwerks eine auf breiten und gesunden Grundlagen aufzubauende Verfassung anzunehmen, eine Verfassung, durch deren Bestimmungen alle Nationalitätenfragen vernünftig gelöst, das Reich auf den Weg einer ruhigen Entwicklung seiner Macht gebracht werden könnte.

Aus Siebenbürgen

Die in Ungarn und Siebenbürgen erscheinenden rumänischen Zeitungen legen der gegenwärtigen magyarschen Krise eine grosse Bedeutung bei. Sie schöpfen neue Hoffnungen und blicken erwartungsvoll nach Wien. Ob diese Erwartungen nicht auch diessmal geknickt werden? Fast scheint es manchmal, dass es so kommen müsse. Aber wir wollen ja den Ereignissen nicht vor-greifen.

Die Hermannstädter «*Tribuna*» äussert in einem «*Die Unüberlegten*» überschriebenen Artikel den Gedanken, es müsse bald zum Zusammenbruch der magyarschen Hegemonie kommen. Da heisst es unter Anderem:

«Seit geraumer Zeit bemerkt man in der Politik der Monarchie Anzeichen, die uns zu dem Schlusse führen, die maassgebenden Kreise in Wien hätten sich mit der Anschauung befreundet, dass nur einschneidende politische Änderungen dem Reiche seine Macht und sein Ansehen verbürgen können. . . .

Wir glauben, nicht fehl zu gehen, wenn wir annehmen, dass es mit der magyarschen Hegemonie nunmehr bergab gehen wird. . . .

Die Zeitung führt dann Thatsachen an, um den Beweis zu erbringen, dass die Magyaren selbst an ihrem eigenen Sturze arbeiteten, indem sie durch ihre brutale Herrschsucht gegenüber den Nationalitäten dem ganzen Reiche unüberwindliche Schwierigkeiten verursachten.

In diesem Sinne bewegen sich auch die Äusserungen der «Gazeta Transilvaniei», der ältesten Zeitung der Siebenbürger Rumänen, wie auch diejenigen der zu Arad erscheinenden «Tribuna Poporului».

Bug.

DIN BASARABIA

Duminică, 10 Ianuarie c., a fost prima reprezentație în Chișinău a trupei Alexandrescu. A fost atita lume și entusiasm cum de mult nu s'a văzut.

La ridicarea cortinei, când s'au văzut costumele naționale române, atât de bogate și strălucitoare, lumea s'a sculat în picioare și cu lacrimi în ochi a început să strige *Ura! Ura!* Nu se mai sfârșiau uralele și aplauzele.

După actul nobilimea zicea că o trupă așa nu a avut încă Chișinăul. Când a cîntat tenorul Vasiliu, lumea striga: *Vasiliule te poști mai cîntă ne odată! Să trăești!* Prima dona a cîntat perfect. Corul a fost mereu bisat.

Dansurile naționale ale lui Bobescu și Alexandrescu, cu trupa, au produs un entusiasm nedescris.

Trupa joacă în teatrul Imperial, unde nu poate juca de cît trupa din Petersburg.

Ea va da 15 reprezentații aci. Toate locurile pentru aceste cinci-spre-zece reprezentații sunt vindute deja și numai la nobili.

De aci trupa va pleca la Odesa.

Gubernatorul de aci a chemat în loja imperială pe directorul Alexandrescu, și i-a zis că o trupă așa de bună și de bogată în costume naționale, cu un personal așa de excelent, face onoare României.

CHESTIA MACEDONIEI

Presă rusească începe a se ocupa serios cu chestia macedoneană. «Novosti» din Petersburg, apreciind într'un număr mai recent situația din Macedonia, face următoarele constatări importante:

«Pînă acum a știut Poarta să exploateze certele dintre popoarele Macedoniei, și să mențină pacea în afară prin o concentrare mai mare de forță armată în Macedonia. Dacă însă chestia macedoneană, va lua, după cum e de temut, aceeași direcție pe care a luat-o chestia armeană, situația Porței are să devină foarte grea, și puterile europene vor trebui, fără îndoială, să iee singure în mină deslegarea acestei chestiuni enorm de complicate și foarte serioase. Este speranță, că va succede Rusiei și Austro-Ungariei să delătore primejdia, care, în forma chestiei macedonene, ar putea pune pe tapet întreaga chestie orientală. Ce se atinge de situația generală în Turcia, putem zice, că ea nu s'a ameliorat de loc. Călătoria împăratului Wilhelm la Ierusalim s'a dovedit folositoare numai pentru Germania, nu însă și pentru Turcia».

Va să zică, fiind-că Poarta nu mai poate concentra putere armată în Macedonia, Rusia, după-cum am anunțat ieri, a umplut Marea-Neagră cu vase de războiu, gata toate de luptă. Numai cît, vasele de războiu ale Rusiei, n'au ce face în Macedonia, ci te trezești într'o bună dimineață că au luat direcția spre Constantinopol. și s'au oprit în apele Bosforului, Căci mari și minunate sunt tainele diplomației rusești.

INFORMAȚIUNI

Comitetul Ligii culturale secția *Galati* s'a constituit în modul următor:

Președinte: d-l *Arghir Chiriac*.

Vice-președinți: d-nii *Ioan Ciuciu* și *D. O. Cerchez*.

Casier: d-l *I. Voinescu*.

Secretar: d-l *August Frățilă*.

Membri în comitet: d-nii *I. Coltofeanu* și *M. Stroiescu*.

*

Comitetul Societății «*Dacia-Traiană*» a Românilor Ardeleni, compus din d-nii: *Ion I. Bucur*, *Vasile Nistor*, *Vasile Popa*, *Mihail Băgăcianu*, *Ilie Opris*, *Anghel Chidu*, *Dumitru Gheorghe*, *N. Lupescu* și *I. Mușatu*, împreună cu întreaga societate, aduc călduroase mulțumiri tuturor acelorora, cari au avut bunătatea de a oferi în mod gratuit obiecte pentru tombola balului societății, dat în ziua de 1 Ianuarie 1899,

*

Enciclopedia Română, publicată din însărcinarea și sub auspiciile «Asociațiunii pentru literatura Română, și cultura poporului român», de dr. *C. Diaconovich*.

După un interval de 6 săptămâni a apărut un nou fascicol, al 12-lea, al acestei mari publicațiuni, cuprinzând articolele *Dame* — *Doc*, la o laltă mult peste 1.000. Amintim în special biografiile rom. *Damian*, *Dan*, *Danielescu Daponte*, *Darabanth*, *Darachi*, *Darclée*, *Davila*, *Deés* de *Tămășel*, *Delavrancea*, *Demetrescu*, *Demetrescu*, *Densușianu*, *Depărățianu*, *Depot-Vodă*, *Desseanu*, *Diaconovici-Loga*, *Diaconu*, *Dima*, *Dimitrescu*, *Dimitriade*, *Dimitrovici*, *Dimitrovița*, *Dionisie*, *Djuvara*, *Dobra*, etc., apoi dintre celelalte articole mai mari și mai importante: *Demografia* și *Desinfecțarea* de dr. *Felix*, *Dentițiunea*, *Diabetes* și *difteria* de *Immerwoll*, *Digestiunea* de *Vaschide*, *Descendența* și *Distoma* de dr. *Leon*, *Divanurile ad-hoc* de *Floru*, *Districtele valachice* de *Traila*, *Dobrogea* și *Datoriile publice* de *Nacian*, *Diplomația* de *Lecca*, *Docuri* de *P. Rădulescu*, *Dicționar* de *Tiktin*, etc. Dintre ilustrațiuni amintim un tablou al *Diamantelor* mai mari și podul dela *Cernavoda*.

Abonamentele se fac la *W. Krafft* în *Sibiu* (deposit general pentru România: *E. Storck*,

București) și se primesc numai pentru publicațiunea întreagă. Prețurile de prenumerare; pe un tom broșurat fl. 10 —, compactat fl. 11,60 (în România Lei —, resp 28,50). În dozebi amintim, că abonații, cari la timpul său au achitat numai prețul tom. I, au să trimită fără aminare și prețul tomului II ca să li să poată expedia fasciculele apărute.

*

No. 11 și 12 din *Noembrie-Decemberie* 1898 a revistei *Arhiva* (*Organul Societății științifice și literare*) ce apare în *Iași* sub direcția d-lui *A. D. Xenopol* are următorul bogat sumar:

A. D. Xenopol: Cuvîntarea inaugurală a rectoratului; *A. D. Xenopol*: Principiile fundamentale ale Istoriei (Puterile ajutătoare evoluțiunii); *Gr. C. Buțureanu*: Bătălia dela *Baia*; *E. Escouffier*: Le théâtre de *Victor Hugo*; *Titus Danka de Sajo*: Legenda Cubei *Palmierului* din *Figbig*; *Ana Conta-Kernbach*. *Gondolă* (poesie); *I. B. Hétrat*: Trist urlă tomnaticul vînt (poesie); *I. B. Hétrat*: Cînd pribeag (poesie).

Dări de seamă: Răspuns d-lui *Ciceron Protopopescu* (*M. Șutu*): The Great Dictionary by dr. *V. E. Hălăceanu* (*X*) *Revista de drept și sociologice* (*X*).

Documente: Note de arheologice *Gh. Ghibănescu*, document dela *Alex. Hangerli*, 1807, document dela *Manoil Ruset*. Un ordin al lui *Ioan Sandu Sturdza*, 1823, document contra primăriei *Grecilor*, com. de *E. Erbiceanu*.

Notițe: Darea de seamă asupra cărței lui *Max Choublier*, conferințele dela *Istoria Românilor*. ținute elevilor școalei regimentare din regim. *Răsboieni*.

*

In ultimul moment primim înveselitoarea știre, că d-l *Sava Șomănescu*, fost senator, s'a oferit să ia sub părintească îngrijire pe tînerul *Lucian Bolcaș*, eliminat de guvernul maghiar din toate facultățile *Ungariei*. D-l *Șomănescu*, declarîndu-se ast-fel gata a proteja pe acest brav student român lovit în interesele sale de viață, a răspuns de sigur unei trebuințe adînci a unui suflet nobil și simțitor. *Fapta Domnului Sava Șomănescu* se presintă cu o pornire de generositate și de patriotism luminat, pe care toți *Românii* o vor saluta cu bucurie și mulți, să sperăm, o vor urma.

Vom reveni în numărul viitor asupra acestei strălucite probe de dragoste de neam.